

Nr 12**Trafikuskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående körkort och körkortsregistrering jämte motioner.**

Genom propositionen 1971: 65 har Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 19 mars 1971, berett riksdagen tillfälle att yttra sig över de i propositionen angivna allmänna riktlinjerna för omorganisationen av körkortsregistreringen, m. m.

Propositionen

I propositionen redovisas riktlinjer för utformning av ny körkortsregisterorganisation. Registerföring skall ske centralt och med tillämpning av ADB-teknik. Den för det beslutade centrala bilregistret avsedda datamaskinläggningen skall utnyttjas också för körkortsregistreringen, varigenom samordning mellan dessa båda register uppnås. Vidare förutses viss samordning även med andra ADB-register. Länsstyrelserna skall även i fortsättningen vara körkortsmyndigheter. Statens trafiksäkerhetsverk avses vara utfärdande myndighet när det gäller körkort samt centralt ansvarig instans för registreringsverksamheten. Det nya systemet beräknas träda i tillämpning år 1973.

Enligt propositionen skall de nuvarande körkortet ersättas med nya differentierade körkort utformade på grundval av 1967 års beslut av statsmakterna och 1968 års vägtrafikkonvention. Differentieringen av körkortet innebär att behörigheten anpassas efter de kunskaper och den färdighet som krävs för framförande av olika fordonstyper, t. ex. tyngre lastbilsekipage, buss och personbil. Utbildningskraven och förarproven utformas med hänsyn till behörigheten för varje körkortsklass. Den 1 januari 1973 anges som riktpunkt för inledningen av reformen, som skall genomföras etappvis.

Engångskostnaderna för övergången till ett centralt register har i 1970 års priser beräknats till ca 12 milj. kr., de årliga driftkostnaderna för den nya register- och körkortsorganisationen till ca 9,5 milj. kr. och kostnaderna för utbyte av nuvarande körkort mot nya till ca 13 kr. per körkort i 1970 års prisläge. Kostnaderna förutses skola täckas genom avgiftsuttag från körkortsinnehavarna.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motion 1971: 1425 av herrar Hugosson (s) och Lindahl (s), vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om snabba åtgärder för att förbättra invandrarnas anpassning till den svenska trafikens villkor,

dels motion 1971: 1426 av herr Lindberg m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad som i motionen föreslås beträffande lokalisering av centrala bil- och körkortsregistret,

dels motion 1971: 1427 av herr Polstam (c), vari hemställs 1. att riksdagen måtte besluta att läkare- och lämplighetsintyg skall avlämnas vid anmälan till körkortsutbildning, 2. att riksdagen beslutar om ändring av vägtrafikförordningen så att läkareintygets giltighetstid omfattar tiden mellan anmälan till körkortsutbildning och tiden för ingivande av ansökan om körkort, dock längst ett år,

dels motion 1971: 1428 av herr Polstam (c), vari hemställts att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i vägtrafikförordningen att privat utbildning av fordonsförare förbjuds,

dels motion 1971: 1429 av herr Wiklund i Stockholm (fp), vari yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om 1. förslag om införande av särskild behörighetshandling för förare av moped samt 2. förslag om att särskilt prov på motorcykel skall krävas för behörighet att föra sådant fordon,

dels motion 1971: 1430 av herr Wiklund i Stockholm (fp), vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att frågan om förutsättningarna för utfärdande av provisoriskt körkort för bilförare debutanter såsom förberedelse till utfärdande av permanent körkort på lämpligt sätt och med ledning av i motionen anförda synpunkter snabbt utreds samt att förslag — efter att frågan sålunda blivit föremål för utredning — framläggs för riksdagen.

Utskottet

Enligt de i propositionen redovisade riktlinjerna för utformningen av det nya körkortsregistret skall registerföringen ske centralt och med tillämpning av ADB-teknik. Den för det beslutade centrala bilregistret avsedda datamaskinläggningen skall utnyttjas också för körkortsregistreringen, varigenom en från flera olika synpunkter fördelaktig samordning mellan de båda registren uppnås.

I motionen 1971: 1426 hänvisas till svårigheterna att finna lämpliga

lokaliseringsobjekt till Norrland. Motionärerna anser att frågan om möjligheterna att lokalisera bil- och körkortsregistren till i första hand Norrlands inland bör allvarligt prövas.

Frågan om lokaliseringen av bilregistret prövades av bilregisterutredningen utifrån det i prop. 1969: 30 uttalade önskemålet om en förläggning utanför Stockholmsområdet. Utredningen fann att bilregisteranläggningen — med hänsyn till bl. a. tidsfaktorn och till behovet av teletekniska förbindelser — bör knytas till statistiska centralbyråns maskincentral för statistisk databehandling i Örebro. Kungl. Maj:t förordnade genom beslut den 29 juni 1970 att anläggningen skall förläggas till Stockholm under tiden för leveranskontroll och avveckling av nuvarande manuella länsregister, att anläggningen därefter snarast skall föras över till statistiska centralbyråns produktionsfilial i Örebro och att en riktpunkt för överflyttningen skall vara den 1 april 1973.

Det står klart att driften av en datamaskinanläggning av den storlek som det här är fråga om med en decentralisering av en rad uppgifter till länsstyrelserna ställer särskilda krav i fråga om snabba och säkra telekommunikationer. Lokaliseringen till Örebro och anknytningen till statistiska centralbyråns produktionsfilial där synes bidra till en smidig lösning av detta och en rad andra problem. Samtidigt som utskottet är införstått med de betydande tekniska och praktiska fördelar som är förknippade med en förläggning av bil- och körkortsregistren till Örebro, anser utskottet att möjligheterna till en lokalisering till berörda delar av Norrland ytterligare bör övervägas innan utflyttningen från Stockholm sker. Det får ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av anförda synpunkter ta slutlig ställning i frågan.

De i fråga om körkortens utformning redovisade övervägandena bygger på 1967 års principbeslut (prop. 1967: 55, SU 1967: 89, 3LU 1967: 31, rskr. 1967: 204 och 1967: 209) och de av körkortsutredningen i betänkandet (SOU 1970: 26) Körkort och körkortsregistrering framlagda förslagen. Körkortsutredningen har i enlighet med principbeslutet och direktiven till utredningen eftersträvat en lösning som så långt möjligt hindrar förfälskning av körkort. I överensstämmelse härmed förordar utredningen att körkortet tillverkas av AB ID-kort — som ägs av staten, Svenska bankföreningen och Sparbankernas datacentral AB — enligt den av AB ID-kort använda metoden för framställning av de legitimationshandlingar som tillhandahålls av posten, bankerna, sparbankerna m. fl. I propositionen biträds utredningsförslaget.

Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att de nya körkortet får ett gott förfälskningskydd. Av statens provningsanstalt utförda prov visar att man med den tillverkningsmetod som används av AB ID-kort får ett körkort som tillgodoser de krav som man rimligen bör ställa i detta avseende. Metoden har accepterats för tillverkning av legitimationskort inom viktiga områden. Utskottet har vid sin behandling av

propositionen noterat förekomsten av en alternativ tillverkningsmetod men anser sig inte ha grund för ett annat ställningstagande än det som gjorts av departementschefen.

Det av körkortsutredningen framförda och i propositionen biträdda förslaget om periodiskt utbyte av de nya körkortet framstår som en naturlig följd av att körkortet bör få ett gott förfalskningsskydd och därmed kan användas som allmän legitimationshandling. Departementschefen påpekar därjämte att man genom regelbundna utbyten får en naturlig anknytning för omprövning av förarkompetensen för det fall man i en framtid skulle finna en sådan motiverad. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att frågan om periodisk förarkontroll och utfärdandet av provisoriska körkort diskuterades i samband med behandlingen av prop. 1967: 55. Tanken på ett sådant system avvisades av departementschefen och riksdagen med hänvisning till bl. a. kostnadsaspekten och det förhållandet att hela återkallelsesystemet överses av trafikmålskommittén. Den följande utvecklingen ger inte anledning till ändrat ställningstagande, och trafikmålskommittén har heller inte ännu redovisat sina överväganden i fråga om återkallelsesystemet. Av det anförda framgår att utskottet inte kan biträda yrkandet i motion 1971: 1430 om särskild utredning angående förutsättningarna för utfärdande av provisoriska körkort för bilförardebutanter.

I propositionen redovisas beträffande de administrativa rutinerna för utfärdande av körkort endast huvuddragen av hur förfarandet bör utformas i normalfallen medan detaljerna avses bli behandlade under det fortsatta arbetet med reformen i körkortsutredningen och i kommunikationsdepartementet. Frågor som gäller infogandet av läkarintyg och s. k. lämplighetsintyg i de angivna rutinerna tas upp i motion 1971: 1427, vari bl. a. förordas en förlängning av läkarintygets giltighetstid. De av motionären anförda synpunkternas synes i stor utsträckning bli tillgodosedda genom det i propositionen skisserade förfarandet vid utfärdande av körkort. Till detta kommer också att trafikmålskommittén arbetar med frågor som rör lämplighetsintygen och läkarintygen. Utskottet anser sig med hänsyn till det anförda inte böra biträda de i motionen 1971: 1427 framförda yrkandena.

Förevarande proposition bygger i fråga om behörighetskrav, förarutbildning och förarprov på 1967 års principbeslut. Departementschefen förklarar i propositionen att han principiellt har den uppfattningen att man inte nu bör gå ifrån beslutet av år 1967 om inte starka skäl talar därför. Utskottet ansluter sig till denna grundinställning. Yrkanden om förbud mot privatutbildning av fordonsförare, om införande av särskild behörighetshandling för mopedförare och om särskilt förarprov på motorcykel för behörighet att föra sådant fordon, vilka nu tas upp i motionerna 1971: 1428 och 1971: 1429, fanns med i bilden redan när 1967 års beslut fattades. De prövades då ingående men avvisades av

olika skäl som enligt utskottets uppfattning alltjämt äger giltighet. Med hänsyn till det anförda kan utskottet inte biträda de i nyssnämnda motioner framförda yrkandena.

I motionen 1971: 1425 tas upp frågan om invandrarnas anpassning till den svenska trafikens villkor med hänsyn till att många invandrare kommer från länder med en annan trafikmiljö och en annan lagstiftning, t. ex. i fråga om trafikonykterhetsbrott, än den svenska. Utskottet har förståelse för motionärernas synpunkter men anser inte att det är påkallat med ett initiativ från riksdagens sida. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottet vill i samband med behandlingen av förevarande proposition erinra om Nordiska rådets rekommendation nr 34/1970, däri hemställs om genomförandet av de av Nordisk ombudsmandsudvalg om nordisk gyldighet för förarbevis i betänkande den 23 januari 1969 (NU 1969: 7) framlagda förslaget om att körkort, som utfärdats i ett nordiskt land, skall få samma giltighet i de övriga nordiska länderna.

Vad departementschefen i propositionen i övrigt anför har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1971: 1427,
2. avslår motionen 1971: 1428,
3. avslår motionen 1971: 1429,
4. avslår motionen 1971: 1430,
5. avslår motionen 1971: 1425,
6. i anledning av motionen 1971: 1426 i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anför om lokaliseringen av bil- och körkortsregistreringen,
7. i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till kännna vad utskottet i övrigt anför beträffande de i propositionen angivna allmänna riktlinjerna för omorganisationen av körkortsregistreringen, m. m.

Stockholm den 18 maj 1971

På trafikutskottets vägnar

SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Lindahl (s), Persson i Heden (c), Hugosson (s), Sellgren (fp), Rosqvist (s), Brundin (m), Lindberg (s), Håkansson (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Karlsson i Malung (s), Torwald (c), Taube (fp), Komstedt (m) och Sundgren (s).

